

JUBILEUM

Šedesátiny Josefa Baxy

Posledního dne tohoto roku oslaví člen redakční rady našeho časopisu *JUDr. Josef Baxa* šedesáté narozeniny. Narodil se v klatovské porodnici, ale jako svého rodáka si ho připomínají Libákovice, nevelká, leč starobylá obec nedaleko Přeštic, kde jubilant vyrůstal na někdejšímu gruntu „U Kozlů“ připomínaném od XVII. stol. *Baxovi* jsou s jižním Plzeňskem spjati: rodina *Josefov* matky vlastnila dům v Libákovících po několik generací, otec pochází z nedalekých Otěšic. Mladší bratr *Josefa Baxy* žije blízko rodné obce v Letinech.

Krátce po *Baxově* narození ztratily Libákovice samostatnost v důsledku územní reorganizace státu z roku 1960. V důsledku toho se utlumoval provoz místní malotřídky, a tak *Josef* navštěvoval první stupeň základní školy v Řenčích, s nimiž byla jeho rodná obec sloučena, vzdálených přes dva kilometry. Jubilant za vzděláním stále někam cestoval. Základní vzdělání dokončil v Přešticích. Středoškolská studia absolvoval na gymnáziu, které do roku 1951 neslo a dnes znovu nese *Masarykovo* jméno. Po maturitě vyměnil *Baxa* cestování do Plzně za dojíždění do hlavního města na Právnickou fakultu Karlovy Univerzity. Sám to hodnotí jako „*chmurná studia ve chmurné době*“. Univerzitní právnické vzdělávání zakončil *Josef Baxa* úspěšně v roce 1982. Jeho diplomová práce *Historický vývoj občanského zákonodárství na území ČSSR* ukazuje, kam mířil jeho zájem. Následujícího roku složil *Baxa* rigorózní zkoušku a stal se doktorem práv. Oženil se a odstěhoval se do Plzně, kde žije dosud.

Baxův úmysl věnovat se civilnímu právu vzal za své při jeho nástupu na Okresní soud Plzeň-město. Začal zde v roce 1984 jako trestní soudce. Zakrátko mu k rozhodnutí napadla obžaloba *Vladimíra Líbala* a – tehdy již signatáře Charty 77 – *Heřmana Chromého*, kteří v roce 1985 v Hifi Klubu na plzeňském náměstí Republiky v představení *Pepíkova garáž* na námět *Zappovy Joe's garage* připomněli *Palachovu* obět a ironizovali tehdejší poměry. Byli trestně stíháni za výtržnictví, ale *Baxa* oba obžaloby zprostil.

V roce 1989 začal *Baxa* působit na Krajském soudě v Plzni, následujícího roku se stal jeho místopředsedou. Brzy nato byla v Plzni sloučením Vysoké školy strojní a elektrotechnické a Pedagogické fakulty zřízena Západočeská univerzita. Návazně se *Baxa* připojil k iniciativě usilující o založení plzeňské právnické fakulty spojené s místními patrioty, především *Annou Röschovou* a *Janem Blažkem*, s vedením univerzity, zejména rektorem *Jiřím Holendou*, a s osobnostmi z Ústavu státu a práva AV ČR, zvláště *Viktorem Knappem* a *Vladimírem Balašem*. Po vzniku fakulty v roce 1993 začal *Baxa* učit na katedře trestního práva. V době krize na Fakultě právnické ZČU se *Baxa* před deseti lety významně zasadil o odchod *Milana Kindla* a některých jeho spojenců z fakulty. Přestože události následující po děkanské volbě 13. října 2010 přiměly v průběhu dalšího roku na tři desítky akademiků k odchodům z fakulty, *Baxa* zůstal a pedagogicky zde dosud působí; rovněž je členem vědecké rady fakulty.

Univerzitní učitel, byt působící jen na dílčí úvazek, se sotva obejde bez publikační činnosti, a soudci mají a vlastně musí mít dobrou schopnost vyjádřit se nejen písemně. *Josef Baxa* má tento talent. Často vystupuje ve veřejném prostoru v diskusích, na konferencích, různá média ho ráda žádají o vyjádření a zvou k rozhovorům. Pro *Baxovu* publikační činnost, omezenou co do četnosti jeho jinými aktivitami, je příznačné rozkročení

mezi obory trestního a správního práva. Nejde jen o příspěvky v časopisech *Trestněprávní revue* a *Správní právo*, ale také o podíl na komentářích trestního řádu a daňového řádu. Jakkoli jde o odbornou literaturu zaměřenou především prakticky, oba komentáře našly citační ohlasy rovněž na stránkách našeho časopisu.

Baxovo pedagogické angažmá v univerzitním prostředí bylo od počátku limitováno jeho soudcovskou funkcí. Mimo to působil v letech 1998 až 2002 jako první náměstek několika ministrů spravedlnosti. V této funkci společně s tehdejším ministrem *Otakarem Motejlem* inicioval zahájení prací na věcném záměru občanského zákoníku, sledoval jeho přípravu a účastnil se jeho projednávání. Jakkoli další práce na tvorbě kodifikace probíhaly už bez jeho účasti, označil po jejím přijetí v několika rozhovorech výsledek za „úctyhodné dílo“, za nímž je „úctyhodná práce velké skupiny tvůrců“, současně ale vyslovoval ještě za běhu *vacatio legis* obavy, jak se společnost a právní systém s touto „*transplantací srdce*“ vyrovnají.

Soudcem plzeňského krajského soudu byl *Josef Baxa* do roku 2002, kdy souhlasil se svým přeložením na Vrchní soud v Praze na úsek správního soudnictví. Odtud přešel na Nejvyšší správní soud. Prezident *Václav Havel* jmenoval *Josefa Baxu* prvním předsedou tohoto soudu 2. ledna 2003. Je *Baxovou* nepominutelnou zásluhou, že z organizace začínající ve skromných poměrech v brněnské Masarykově ulici 31 v nájmu se třinácti soudci bez asistentů vybudoval sebevědomou instituci, jejíž vysoká odborná kvalita a nezávislá kontrola veřejné správy si získaly obecný respekt. Na tom měl *Baxa* významný podíl. Na Nejvyšší správní soud přivedl špičkové odborníky z jednotlivých disciplín správního práva. Za *Baxova* vedení bylo 9. října 2006 v Brně slavnostně otevřeno důstojné sídlo soudu na Moravském náměstí. Kromě jiných opatření se *Baxa* zasadil o zrušení kolegií působících na Nejvyšším správním soudě k 1. lednu 2014 v zájmu zábrany „*nebezpečnému zakonzervování a ustrnutí judikaturního vývoje*“. Dne 30. září 2018 skončil *Baxovi* předsednický mandát, a tak ho ve vedení soudu vystřídal dosavadní místopředseda Nejvyššího správního soudu *Michal Mazanec*. Jubilant zde nadále působí jako soudce.

Redakce *Právníka* přeje *Josefu Baxovi* do dalších let pevné zdraví, osobní štěstí, úspěch v práci a vůbec všechno dobré.